

Til fordel og besvær

Forslag til ny inkassolov og inkassoforskrift

Nytt lovforslag skjerper kravene til inkassoforetakenes kompetanse innad i virksomheten og deres fremgangsmåte ved innkreving. Samtidig settes gebyrene kraftig ned, noe som innebærer at det blir billigere for skyldnere å ikke betale forfalte pengekrav og at inkassoforetakene mister opp mot 50 % av sine inntekter.

Advokatfullmektig
Janne Christina Aandal
Advokatfirmaet PwC

Organisering og ansvar for inkassovirksomhet

Automatiserte prosesser som foretas i inkassovirksomheter, kan være avgjørende for hvordan inkassosakene behandles. En eventuell systemfeil kan derfor få store konsekvenser for inndrivelsen. For å unngå slike systemfeil legges det i lovforslaget opp til at styret og ledelsen i foretaket skal ha et overordnet ansvar for faglig kvalitet, herunder at virksomheten skal ha en fagansvarlig. For å heve faglig kvalitet og i større grad tilpasse regelverket til dagens situasjon, er det foreslått følgende endringer:

Krav til styremedlemmer og daglig leder:

Det oppstilles krav om relevante kvalifikasjoner og yrkeserfaring, hederlig vandel og krav om at personen ikke har utvist utilbørlig atferd som gir grunn til at stilling eller verv ikke kan ivaretas på forsvarlig måte.

Krav om inkassorutine: Styret vil måtte påse at det utarbeides rutiner for hvordan inkassovirksomheten utøves. Rutinene skal holdes oppdaterte og gjennomgås ved behov.

Plikter for fagansvarlig: Det oppstilles krav om at fagansvarlig, på grunn-

Bakgrunn

Dagens inkassolov trådte i kraft i 1989 og bygger på utredninger helt tilbake til 1975 – en tid preget av manuelle og delautomatiserte prosesser. Siden den tid har samfunnet stått overfor større teknologiske endringer der blant annet deler av inkassovirksomhetens innkreving har blitt automatisert. Det har også vært en kraftig vekst i antall inkassosaker der man har gått fra 770 000 krav i 1990 til nærmere 5,8 millioner krav i 2019. Dagens regelverk er med andre ord ikke tilpasset de store endringene som inkassobransjen har stått overfor de siste tiårene.

På bakgrunn av denne utviklingen har en arbeidsgruppe, nedsatt av Justis- og beredskapsdepartementet, utarbeidet et forslag til ny inkassolov og inkassoforskrift. I forslaget oppstilles det blant annet nye krav til organisering og ansvar for inkassovirksomhet, kompetansekrav, prosessuelle endringer ved innkreving, endrede regler for kostnadsdekning og en presisering av kravet om «god inkassoskikk». Dersom forslaget blir vedtatt, står inkassobransjen derfor overfor betydelige omveltninger, og skyldnere vil pådra seg lavere kostnader ved utelatt betaling. Under oppsummeres noen av endringene som fremkommer i forslaget og hvordan det vil påvirke både inkassobransjen og skyldner. Høringsfristen for lovforslaget var satt til juni 2020 og videre arbeid med forslaget er høyt prioritert i Justis- og beredskapsdepartementet.

lag av vurderinger av aktuelle risikoer, skal sørge for å etablere forsvarlig risikostyring og internkontroll etter retningslinjer fastsatt av styret. Det oppstilles også krav om at fagansvarlig skal være fysisk til stede på forretningsstedet.

Kompetansekrav

Både regelverket og kravene som innføres, har blitt stadig mer kompliserte enn det de var på tidspunktet inkassoloven ble utformet. Videre har saks-

mengden økt kraftig, samtidig som skyldnerne forventer større profesjonalitet av inkassovirksomheter. Dette er momenter som trekkes frem i lovforslaget som begrunnelse for behovet for høyere kompetanse og bedre organisering. I lovforslaget er det oppstilt følgende nye kompetansekrav til innehavere av personlig inkassobevilling og fagansvarlige:

Personlig inkassobevilling: Kravet til tre års praktisk erfaring som forutsetning for personlig inkassobevilling,

videreføres i nytt lovforslag. I tillegg oppstilles det et nytt krav til gjennomføring av en inkassofaglig prøve. Prøven vil avlegges i form av en hjemmeeksamen. Prøven må deretter gjennomføres hvert femte år for å opprettholde nødvendig faglig kompetansenivå.

Fagansvarlig i fremmedinkassoforetak: Kravet til personlig inkassobevilling for fagansvarlige videreføres. I tillegg oppstilles det et nytt krav om ettårig høyere utdanning innen enten økonomi eller rettsvitenskap, samt krav om at inkassofaglig prøve skal avlegges hvert tredje år.

Fagansvarlig i oppkjøps- og egeninkasso: Lovforslaget oppstiller krav om personlig inkassobevilling for fagansvarlige i oppkjøps- og egeninkasso. I tillegg foreslås det krav om arbeidserfaring fra oppkjøps- og egeninkasso og at dette skal kunne dokumenteres.

Saksgang

I lovforslaget foreslås det en rekke skjerpede krav til utforming av både inkassovarsel, betalingsoppfordringer og varsel om rettslig inndrivning. Formålet er å gjøre det enklere for skyldneren å vurdere og ta stilling til kravet på et tidlig stadium – før inkasso iverksettes. Skjerpede krav til saksgangen skal bidra til at flere skyldnere betaler på et tidlig tidspunkt i prosessen og på denne måten pådrar seg lavere kostnader. Videre er det oppstilt regler om innsigelser, sammenslåing av krav og forebygging av unødvendige begjæringer av tvangsfullbyrdelse i lovforslaget.

Inkassovarsel: I lovforslaget foreslås det at inkassovarsler skal gi tydeligere informasjon til skyldner om blant annet hva kravet gjelder og hvilke kostnader som vil påløpe dersom inkassoforetaket ender opp med å sende skyldner en betalingsoppfordring og inkasso iverksettes. Fordi det stilles høyere krav til inkassovarselens innhold, foreslås det at kun inkassoforetak kan sende slike inkassovarsel. Dette medfører at fordringshaver selv ikke

Den nye loven gjør at inkassogebbyrene går kraftig ned.

kan sende inkassovarsel, i motsetning til hva som er tilfellet i dag.

Betalingsoppfordringer: Plikten til å vurdere forhold som kan tilsi at kravet er urettmessig før betalingsoppfordring sendes, fjernes i nytt lovforslag. Bakgrunnen for dette er at man gjennom strengere krav til rutiner og regler om innsigelser, skal hindre inndrivning av urettmessige krav. Videre oppstilles det, på samme måte som for inkassovarsel, strengere krav til innholdet i betalingsoppfordringen. Betalingsoppfordringen skal tydeligere belyse skyldners plikt til å betale og konsekvensene ved utelatt betaling. Oppfordringen skal også gi tydeligere informasjon om hva kravet gjelder og anslåtte kostnader som vil påløpe ved betalingspåminnelser og ny betalingsoppfordring. En bedre angivelse av kravet og opplysninger om eventuelle kostnader ved innkreving, skal gi skyldneren bedre grunnlag for å forstå de økonomiske konsekvensene ved videre mislighold og inkasso. Betalingsoppfordringen skal videre gi skyldner informasjon om hvordan han eller hun kan ta opp betalingsvansker. Formålet med denne informasjonen er å senke terskelen for skyldner til å ta opp betalingsproblemer. Det foreslås også at det kun skal være inkassoforetak som kan ta gebyr for betalingsoppfordringer.

Varsel om rettslig inndrivning: Det foreslås nye krav til innholdet i varsel om rettslig inndrivning. Varselet skal inneholde informasjon om hvilken type rettslig inndrivning som vil bli iverksatt samt et anslag av kostnader som vil påløpe som følge av inndrivelse.

Innsigelser: Det foreslås en lovfesting av prinsippet om at urettmessige krav ikke skal innkreves. Videre foreslås det at dersom innsigelser eller andre forhold gir grunn til å tvile på kravets rettmessighet, skal inndrivningen stanses mens forholdene undersøkes nærmere. Det oppstilles også en plikt om at innsigelsene skal besvares innen rimelig tid.

Sammenslåing av krav: Det foreslås en lovfesting av plikten til sammenslåing av krav og samtidig en utvidelse av selve plikten. Lovforslaget innebærer at fordringer mot en og samme skyldner fra den samme fordringshaveren, skal slås sammen uavhengig av om kravene er på ulike stadier i inndrivningen. Skyldneren vil på denne måten redusere sine inkassokostnader og inkassosaken blir også mer ryddig. Inkassoforetakene vil på sin side miste inntekter og trolig få økte IT-kostnader i forbindelse med tilpasning av systemer. Videre foreslås det i lovforslaget at plikten til sammenslåing av krav

skal gjelde også for oppkjøps- og egeninkassoforetak.

Forebygging av unødvendige begjæringer av tvangsfullbyrdelse:

På grunn av at det økende antallet misligholdte krav som sendes til namsmyndighetene, og det store antallet klager knyttet til uforholdsmessig høye kostnader til tvangsfullbyrdelse sett opp mot kravets størrelse, foreslås det i lovforslaget at adgangen til begjæring av tvangsfullbyrdelse strammes inn. Før et inkassoforetak kan begjære tvangsfullbyrdelse, oppstilles det en plikt til å undersøke løsreregisteret og hvorvidt det nylig er registrert «intet til utlegg» på skyldneren. Dersom det er avholdt utleggsforretning uten noe å ta utlegg i, kan inkassoforetakene kun begjære tvangsfullbyrdelse dersom det enten er holdepunkter for at det nå kan tas utlegg, det er nødvendig for å unngå foreldelse av kravet, skyldner forsøker å unndra seg betalingen eller at det foreligger andre særlige grunner. Det oppstilles også et krav om at skyldner må tilbys å undertegne gjeldsbrev eller annen skriftlig erklæring før det begjæres tvangsfullbyrdelse. Dersom inkassoforetaket utarbeider slik erklæring og skyldner signerer, kan foretaket kreve 140 kroner i gebyr.

Kostnadsdekning ved utenrettslig inndrivning

Etter gjeldende rett skal skyldneren erstatte nødvendige kostnader som fordringshaver har pådratt seg ved utenrettslig inndrivning. I nytt lovforslag foreslås det at nødvendighetskravet fjernes og erstattes med standardgebyrer. Dette innebærer en begrenset rett for inkassoforetakene til å kreve dekket de faktiske kostnadene samtidig som gebyrsatsene settes kraftig ned. Endringene i adgangen til å kreve gebyr antas å medføre et inntektsbortfall på hele 35–50 % for inkassoforetak og samtidig en betydelig reduksjon av skyldnerens kostnader. Bakgrunnen for reduksjonen av gebyr er at skyldnerens kostnader anses å være uforholdsmessig høye sett opp mot kravets størrelse og med tanke på at inkassoforetakenes kostnader er reduserte gjennom

automatisert inndrivelse. De endrede gebyrsatsene har som formål å gjøre inkassolovgivningen mer skyldnervennlig.

Fordringshaver sender purring, inkassovarsel og betalingsvarsel selv:

I lovforslaget foreslås det at purregebyrene senkes fra 70 til 35 kroner og at fordringshaver maksimalt kan ta betalt for tre purringer, eventuelt to purringer og en betalingsoppfordring sendt av et fremmedinkassoforetak. Videre foreslås det at fordringshaver ikke kan ta gebyr for de betalingsoppfordringer eller inkassovarsel de selv sender med unntak av oppkjøps- og egeninkasso.

Oppkjøps- og egeninkasso: For betalingsoppfordringer ved oppkjøps- eller egeninkasso kan foretaket kreve 140 kroner i gebyr, men likevel kun 70 kroner for krav på 500 kroner eller mindre. Ifølge dagens regelverk er det tillatt å kreve 210 kroner i gebyr for betalingsoppfordringer og en lovendring vil følgelig innebære et stort inntektsbortfall ved oppkjøps- og egeninkasso.

Fremmedinkasso: Det foreslås å erstatte lett og tungt salær med gebyr for to betalingsoppfordringer og to betalingspåminnelser. På grunn av strengere krav til innholdet i betalingsoppfordringer, settes gebyret høyere enn for betalingspåminnelser. Det foreslås også at gebyrene differensieres i større grad basert på kravets størrelse.

Kostnadsdekning ved rettslig inndrivning

Det er foreslått endringer i inkassoforetakenes adgang til å kreve betaling ved rettslig inndrivning. Endringene begrunnes i at kostnadene som skyldner betaler, ofte ikke står i forhold til kravets størrelse. Videre trekkes det frem at skrivesalæret er uforholdsmessig høyt sett i forhold til inkassoforetakenes kostnader ved begjæring av utlegg, tvangssalg av løsøre og tilbakelevering av løsøre. For at skrivesalæret i større grad skal gjenspeile de reelle kostnadene og at unødvendige begjæ-

ringer skal unngås, foreslås det i lovforslaget følgende endring:

Skrivesalær: Skrivesalæret endres fra ett rettsgebyr til et halvt rettsgebyr – fra kroner 1172 til kroner 586.

God inkassoskikk

I lovforslaget presiseres dagens bestemmelse som regulerer god inkassoskikk. Målet er i større grad å belyse grensene for hva som anses som god forretningsskikk og ikke. Et av formålene med god inkassoskikk-normen er å beskytte skyldner, da særlig skyldner som er forbruker, mot urimelig og urettmessig inkasso. Endringene som foreslås, skal primært styrke skyldnerens stilling opp mot inkassoforetaket, blant annet gjennom en inndrivning som er mindre pågående og mer pedagogisk. Under er et utvalg av flere endringer.

Forsvarlig og hensynsfull inndrivning: I lovforslaget presiseres det at inndrivningen skal være forsvarlig og hensynsfull overfor både fordringshaveren og skyldneren, og at både fordringshaverens og skyldnerens interesser skal ivaretas i rimelig utstrekning. Ingen skal heller utsettes for urimelig påtrykk, skade eller ulempe.

Kommunikasjon med skyldner: Det foreslås en presisering av at kommunikasjon med skyldnere skal være høflig, etterrettelig, forståelig og i rimelig utstrekning tilpasset skyldneren. Inkassovirksomheten må videre være tilgjengelig på telefon og det oppstilles krav om at henvendelser skal besvares innen rimelig tid. Det oppstilles også begrensninger om i hvilke tidsrom skyldner kan kontaktes og andre konkrete regler for kommunikasjonen. Det oppstilles også en plikt for inkassoforetaket til å gi veiledning til skyldner om håndtering av betalingsproblemer.

Skyldnere i en særlig vanskelig situasjon: Det foreslås lovfestet at innkreving i rimelig grad skal tilpasses og gjøres mer varsom overfor skyldnere

som er i en særlig vanskelig situasjon som for eksempel alvorlig sykdom, ulykke og institusjonsopphold.

Skyldnere som unndrar seg forpliktelsene sine: Arbeidsgruppen foreslår en lovfesting av at inndrivingen i rimelig utstrekning kan tilpasses, blant annet ved å ta i bruk mer pågående inndriving, dersom det er klart at en skyldner forsøker å unndra seg forpliktelsene sine..

Hvordan påvirker lovforslaget inkassovirksomheter og skyldner?

Det er usikkert om hele, eller kun deler av forslaget vil bli vedtatt. Uansett blir endringene trolig omfattende nok til at inkassovirksomheter må sikre at virksomhetenes arbeidsrutiner oppdateres, at det foretas opplæring av ansatte og at virksomheten ellers sørger for at kravene etterleves. For noen

virksomheter er det kanskje også aktuelt å se om det er mulig å foreta større organisatoriske endringer som følge av de store økonomiske konsekvensene endringene kan innebære.

For skyldner innebærer lovforslaget en styrket posisjon gjennom både skjerpede krav til saksgangen ved innkreving og konkrete regler for inkassoforetakenes kommunikasjon og kontakt med skyldner. Kostnadene ved innkreving blir også langt lavere for skyldner grunnet sterk reduksjon av gebyrer. Bedre informasjon til skyldner om de konkrete kostnadene ved innkreving og veiledning fra inkassoforetakenes side, skal også bidra til at forfalte pengekrav betales tidligere i prosessen. Til tross for at lovforslaget innebærer en mer skyldnervennlig regulering av inkasso, står likevel skyldners plikt til å betale forfalte pengekrav like sterkt som før.

Endringer som følge av koronapandemien

Grunnet de økonomiske vanskene som norsk næringsliv står overfor som følge av koronapandemien, sendte regjeringen forslag om endring av gjeldende inkassoforskrift på høring i mai. Forslaget gikk ut på reduksjon i gebyr og salær allerede før ny inkassolov og inkassoforskrift trer i kraft. I juni 2020 ble forskriftsendringen vedtatt i statsråd. Endringene går blant annet på halvering av purregebyret, gebyr for inkassovarsel og betalingsoppfordring ved egeninkasso, samt 10–50 % reduksjon i lett og tungt salær. Endringene trer i kraft 1. oktober 2020 og vil gjelde frem til ny inkassolov og inkassoforskrift trer i kraft.

Artikkelen baserer seg på rapporten «Gjennomgåelse av nærmere angitte problemstillinger om inkassoloven» fra arbeidsgruppen nedsatt av Justis- og beredskapsdepartementet i januar 2020.

Et potensielt minefelt

Merverdiavgift i konkurssituasjoner

Høyesterett avsa nylig en kjennelse som viser at mva-regelverket kan få katastrofale økonomiske konsekvenser for konkursboene. For å unngå de største feilene, er det derfor viktig å kjenne til hovedlinjene i dette regelverket. De valg boet tar, kan få vesentlig mva-messig virkning og dermed også stor økonomisk betydning i både negativ og positiv retning.

Advokat
Odd Hylland
Partner i Svensson Nøkleby
Advokatfirma

Høyesterett fastslo i en kjennelse avsagt 28. mai 2020 (HR-2020-1129-A), at et mva-krav som oppstod ved konkursboets salg av en fast eiendom, var å anse som et masse-

krav. Mva-kravet utgjorde ca. 44,3 millioner kroner. Konkursboet solgte den aktuelle eiendommen for fire millioner kroner, og salget utløste derfor et massekrav som var over 11 ganger høyere enn boets salgsinntekt. Kravet var en følge av de såkalte justeringsreglene i merverdiavgiftsloven.

Denne artikkelen tar ikke sikte på å redegjøre i detalj for denne kjennelsen

eller justeringsreglene i mva-loven. Hensikten er å redegjøre for de mva-rettslige hovedlinjene som gjelder ved konkurs. Dette omfatter i første rekke virkningene av at en mva-pliktig virksomhet går konkurs. I tillegg vil jeg behandle noen av de utfordringene og mulighetene som bostyrer og borevisor bør ha en viss kjennskap til. Målsetningen er dermed i første rekke å tydeliggjøre når det er viktig å ta merverdi-